

— AIL-RAPPORT —

Delårsboende i Sotenäs kommun

Hur Sotenäs kan stärka sin attraktionskraft som bostadsort

MARCUS JOHANSSON
PER ASSMO

NR 1/2026

Tillsammans förändrar vi.

HÖGSKOLAN VÄST

Sotenäs kommun har en hög andel delårsboende, vilket innebär såväl utmaningar som möjligheter när det gäller dess långsiktiga befolkningsutveckling. Syftet med studien bakom denna rapport har varit att undersöka vilka faktorer som påverkar delårsboendes vilja att bosätta sig mer permanent i Sotenäs samt att identifiera enligt dem viktiga utvecklingsområden för kommunen.

Studien bygger på en omfattande kvantitativ enkätundersökning riktad till delårsboende i Sotenäs kommun och djupintervjuer med fem respondenter. Resultaten visar att naturrelaterade faktorer såsom hav, landsbygd och livskvalitet utgör kommunens starkaste attraktionskrafter, men att de i sig sällan är avgörande för beslutet att flytta dit. Istället framträder strukturella och påverkbara faktorer, däribland kommunal service, bygglovsprocesser, kollektivtrafik, cykelinfrastruktur samt kommunalskatt och avgifter, som centrala.

Studien visar att Sotenäs har goda kvaliteter men att riktade insatser kan bidra till att öka delårsboendes vilja att permanent flytta till och folkbokföra sig i kommunen. Här bidrar studien med kunskap om hur de kommunala utvecklingsstrategierna kan anpassas för att potentialen hos de delårsboende ska tas tillvara.

Hav, landsbygd
och livskvalitet utgör
kommunens starkaste
attraktionskrafter.

INNEHÅLL

Bakgrund	3	Aspekter viktiga för ett flyttbeslut.....	12
Studie av delårsboende.....	4	Åldersgruppen 35–49 år.....	13
Metod.....	4	Idéer för Sotenäs framtid.....	14
Resultat	4	Bättre kommunal service.....	14
Demografiska & socioekonomiska data.....	5	Förstärkt kollektivtrafik.....	14
Kön och ålder.....	5	Fler och bättre cykelvägar.....	15
Geografisk fördelning.....	5	Lägre skatter och avgifter.....	15
Utbildningsnivå.....	6	Fler kulturevenemang och mötesplatser.....	15
Sysselsättning.....	6	Analytisk diskussion	16
Inkomstnivå.....	7	Slutsatser & rekommendationer	16
Tid i delårsboendet.....	7	Referenser	17
Avstånd mellan permanent- och delårsboende.....	8		
Pendlingsmöjlighet.....	8		
Möjlighet till distansarbete.....	9		
Möjlighet till helårsboende.....	9		
Det bästa med Sotenäs.....	10		

Delårsboende i Sotenäs kommun – hur Sotenäs kan stärka sin attraktionskraft som bostadsort

Författare: Marcus Johansson & Per Assmo

Redaktör & layout: Josefine Aspenstrand Omslagsbild: potatoehead/stock.adobe.com

AIL-rapport 1/2026, Högskolan Väst, Trollhättan

ISBN 978-91-89969-64-3

Marcus Johansson är sedan tidigare personalvetare och studerar nu på master-programmet Ledarskap inom digitaliserade organisationer vid Högskolan Väst. Som en del av studierna arbetade han under 2025/26 som forskningsassistent inom EU-projektet SIRR (Sustainability, Innovation, and Resilience in Rural areas) i nära samarbete med Sotenäs kommun. Uppdraget var att undersöka hur Sotenäs kan stärka sin attraktionskraft som bostadsort. Forskningsarbetet sammanfattas i denna rapport med Marcus som huvudförfattare.

Per Assmo är professor i kulturgeografi och vicerektor för internationalisering vid Högskolan Väst. Han har lång nationell och internationell forskningserfarenhet och är forskningsledare inom forskningsmiljön Arbetsintegrerat lärande (AIL) vid högskolan. Han är också Extraordinary Professor i politiska studier vid University of the Western Cape (UWC) och leder ett internationellt forskningsnätverk i södra Afrika.

Bakgrund

FRITIDSHUS

I dag finns drygt 610 000 fritidshus i Sverige, och antalet fortsätter att öka.

Landsbygd och kustområden utgör idylliska och attraktiva delar av Sverige, särskilt under sommarmånaderna, vilket bidrar till det växande intresset för sommarstugor och andra typer av fritidshus. Över hälften av Sveriges befolkning äger eller har på annat sätt tillgång till ett sådant *delårsboende* (Marjavaara et al., 2019).

Parallellt med landsbygds- och kustkommunernas ökande attraktionskraft på delårsboende pågår en tydlig urbaniseringstrend. Många unga vuxna flyttar till större städer, främst för utbildning och karriärmöjligheter men även för att ta del av ett bredare kulturellt och socialt utbud. I dag bor cirka 85 procent av Sveriges befolkning i tätorter (SCB, 2024) samtidigt som mindre landsorts- och kustkommuner upplever en minskande fast befolkning som domineras av äldre. Det gör det svårare för dem att erbjuda samma utbud och bredd av service, aktiviteter och stödstrukturer som städer med större skatteunderlag.

En utmaning specifik för mindre kommuner med hög andel delårsboende är att befolkningen varierar kraftigt under året. Det innebär att utbudet av lokal infrastruktur och service måste öka under vissa perioder samtidigt som de flesta delårsboende inte är mantalsskrivna i kommunen och därför inte bidrar fullt ut till det kommunala skatteunderlaget. Det påverkar kommunens förutsättningar att upprätthålla och utveckla ett attraktivt och hållbart utbud för både fastboende och tillfälliga invånare.

Västra Götaland är en av de regioner som har flest fritidshus i Sverige (SCB, 2022). Det gäller inte minst kustkommunerna Sotenäs, Tanum, Strömstad och Lysekil, som alla är mycket attraktiva för delårsboende. I Sotenäs kommun, med omtäckta turistorter som Smögen, Hunnebostrand, Bovallstrand och Bohus-Malmön, uppgick antalet fritidshus 2024 till 4 363, vilket motsvarar nästan 48 procent av samtliga bostäder (Younes, 2025).

Rapporten belyser delårsboendes uppfattningar, behov och drivkrafter.

Studie av delårsboende

Syftet med studien bakom denna rapport har varit att undersöka vad som skulle kunna locka Sotenäs delårsboende att bosätta sig mer permanent i kommunen. Bakgrunden är att Sotenäs kommun står inför demografiska och socioekonomiska utmaningar. Många unga och yrkesverksamma flyttar därifrån, vilket leder till kompetensförlust, minskat skatteunderlag och svårigheter att upprätthålla service och attraktivitet på lång sikt.

Rapporten belyser delårsboendes uppfattningar, behov och drivkrafter, vilka kan anses påverka deras beslut att flytta till Sotenäs eller inte. Målet är att ge ett faktabaserat underlag till stöd för kommunen i beslut kring policyer, insatser och utvecklingsarbete som syftar till ökad inflyttning och därmed en hållbar utveckling över tid.

METOD Studien har genomförts i samverkan mellan Sotenäs kommun och Högskolan Väst. Den finansierades av EU-programmet Interreg North Sea genom projektet SIRR (Sustainable Innovation and Resilience in Rural Areas) som syftar till att stärka innovation, livskraft och resiliens i glesbygdskommuner.

För att fånga upp de komplexa samhällsutmaningarna användes arbetsintegrerat lärande som tillämpad forskningsmodell. Materialet samlades in genom en kombination av enkätundersökning och intervjuer, med tyngdpunkt på enkäten som delvis utformades med öppna frågor för att ge fördjupad förståelse för svaren. Inbjudan att besvara den digitala enkäten skickades ut med brev till 3 235 individer över 24 år som identifierats som ägare av en bostad i kommunen utan att vara folkbokförd där. 973 personer svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 30 procent.

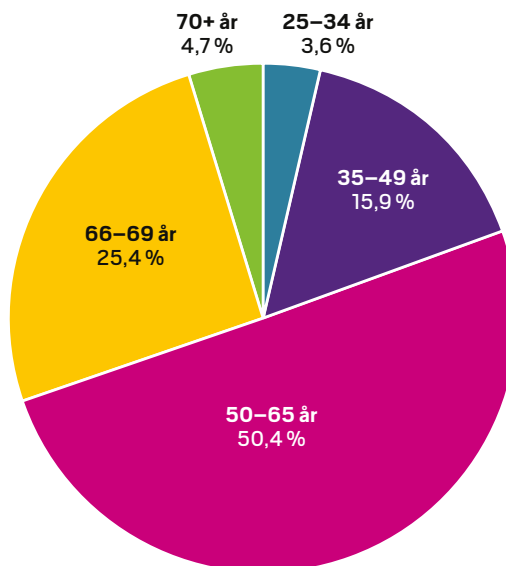
Utöver enkätundersökningen genomfördes fem djupintervjuer med delårsboende mellan 24 och 64 år. Alla respondenter är helt anonymiserade, i enlighet med gällande forskningsetiska riktlinjer och GDPR.

Resultat

Antalet och fördelningen av respondenter ger en bred bild av delårsboendes situation och möjliggör analys ur olika perspektiv. Resultatavsnittet presenterar bland annat grundläggande demografiska data och respondenternas möjligheter till distansarbete, eventuella hinder för permanent flytt och uppfattningar om utvecklingspotentialen i kommunen. För att identifiera skillnader i behov och prioriteringar redovisas jämförelser mellan olika åldersgrupper, och för fler perspektiv och ökat djup kompletteras enkätresultaten med citat från intervjuerna.

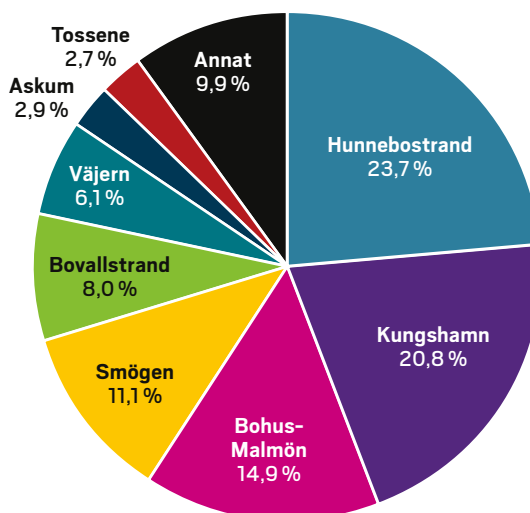
Demografiska & socioekonomiska data

KÖN OCH ÅLDER Respondenterna i undersökningen har en jämn könsfördelning med 439 kvinnor (47 procent) och 490 män (53 procent). Majoriteten av dem befinner sig i åldersspannet 50–65 år (50,4 procent), följt av 66–69 år (25,4 procent), 35–49 år (15,9 procent), 70+ år (4,7 procent) och 25–34 år (3,6 procent). 70 procent är i yrkesaktiv ålder (25–65 år).

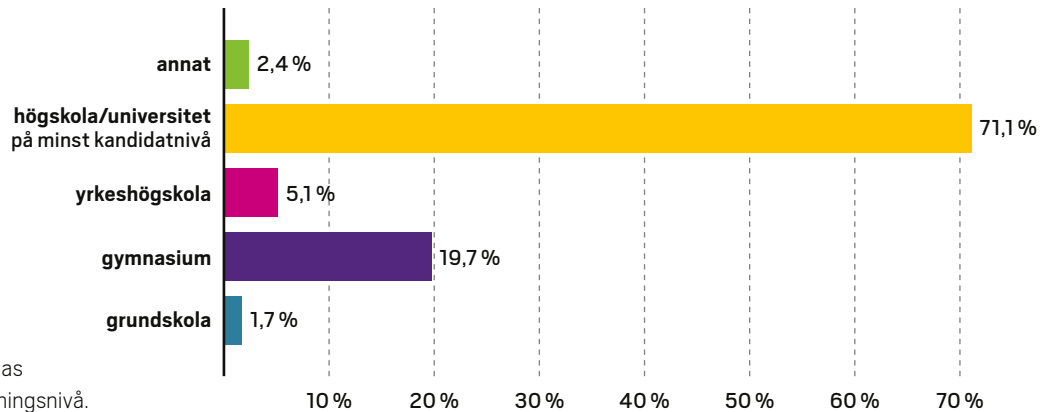
Figur 1. Respondenternas ålder.

GEOGRAFISK FÖRDELNING Respondenternas boenden återfinns på olika orter i Sotenäs kommun, vilket bidrar till en bred och representativ bild av delårsboendes perspektiv i hela kommunen. De kustnära områden som anses vara mest attraktiva för delårsboende (Smögen, Kungshamn, Hunnebostrand, Bovallstrand, Väjern och Bohus-Malmön) är också de som har flest representanter medan landsbygdsområdena Askum och Tossene har färre.

Figur 2. Geografisk fördelning av respondenternas delårsboenden.

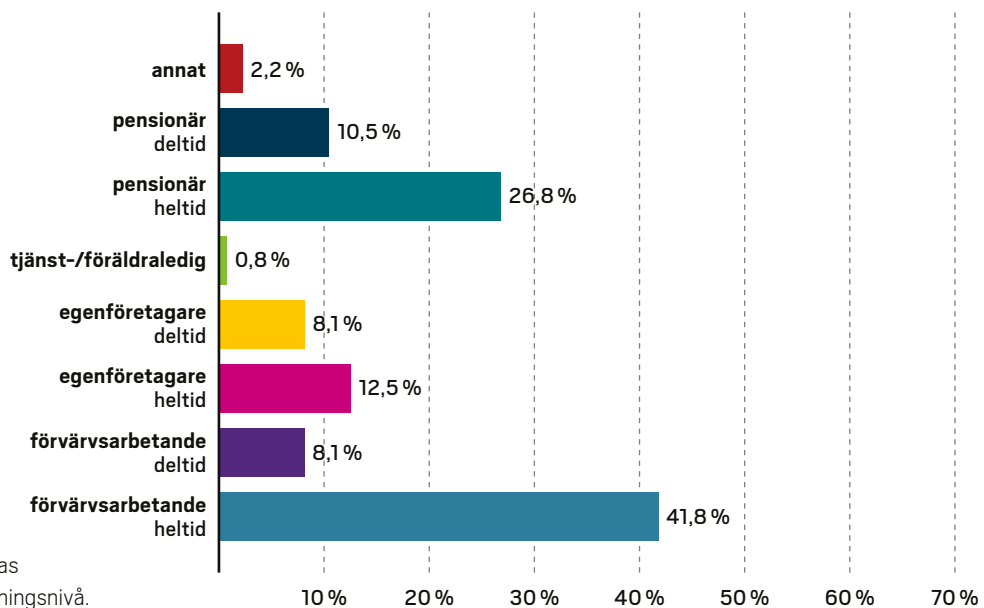
UTBILDNINGSNIVÅ Respondenterna uppvisar en förhållandevis hög genomsnittlig utbildningsnivå både lokalt och nationellt sett. Hela 71 procent, relativt jämnt fördelat mellan åldersgrupperna, har en akademisk utbildning. Den lägsta andelen med högre utbildning återfinns i åldersgruppen 25–34 år (65 procent) och högst andel finns i åldersgruppen 35–49 år (78 procent). Det är betydligt högre än rikssnittet på 31 procent (SCB, 2025). Den förhållandevis höga utbildningsnivån indikerar att en stor andel av de delårsboende har eller har haft yrken som kräver en högre formell utbildning.

Figur 3. Respondenternas högsta avslutade utbildningsnivå.

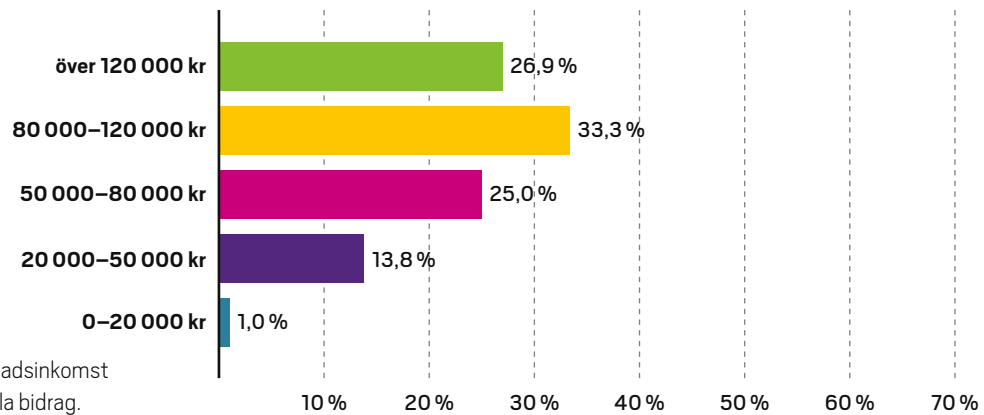
SYSSELSÄTTNING Den genomsnittliga sysselsättningsgraden i respondentgruppen uppgår till 71 procent (knappt 50 procent är anställda på hel- eller deltid medan drygt 20 procent är egenföretagare), vilket får ses som en hög aktivitetsnivå i relation till gruppens genomsnittliga ålder. I åldersgruppen 35–49 år är sysselsättningsgraden mycket hög (99 procent).

Även i ålderskategorin 66–69 år, då flertalet vanligtvis påbörjar sin pension, finns en relativt hög andel yrkesverksamma. 16 procent arbetar fortfarande heltid och 17 procent deltid, vilket gör att en tredjedel av respondenterna i åldersgruppen ännu har en arbetsinkomst. Andelen heltidspensionärer i gruppen uppgår till 63 procent.

Figur 4. Respondenternas huvudsakliga sysselsättningsnivå.

INKOMSTNIVÅ 85 procent av respondenterna anger att de har en sammanlagd hushållsinkomst på minst 50 000 kronor i månaden före skatt. 60 procent har en hushållsinkomst på minst 80 000 kronor per månad medan 27 procent anger att den överstiger 120 000 kronor. Dessa förhållandevis höga inkomster kan peka på att det finns ett samband mellan inkomstnivå och de relativt höga bostadspriserna i områden som är attraktiva för delårsboende.

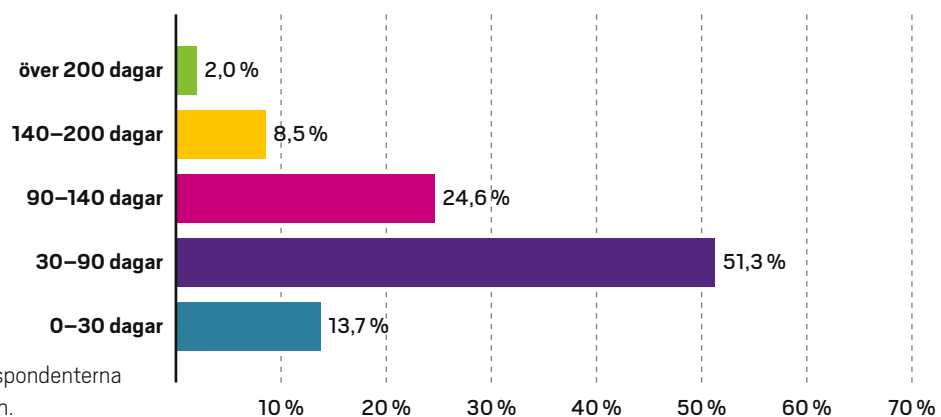

Figur 5. Hushållens månadsinkomst före skatt, utan eventuella bidrag.

TID I DELÅRSBOENDET Respondenterna tillbringar olika mycket tid i sina delårsboenden: 65 procent är där upp till 90 dagar per år. Av resterande 35 procent tillbringar 2 procentenheter mer än 200 dagar per år i sina delårsboenden.

Man kan anta att dagarna i huvudsak är förlagda till sommarperioden. Enkäter och intervjuer visar dock att en ansenlig andel av respondenterna också tillbringar många helger och högtider i sina delårsboenden.

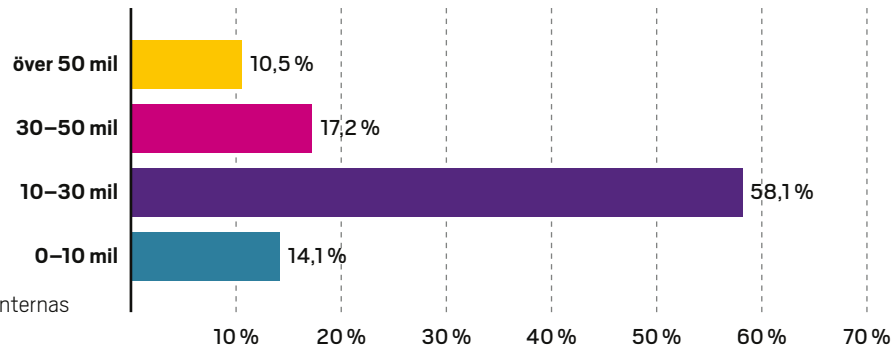
Mängden tid i delårsboendet förefaller bero på ett flertal omständigheter, såsom sysselsättning och sysselsättningsgrad, avstånd mellan permanent- och delårsboende samt möjlighet till pendling och distansarbete.

Figur 6. Antal dagar per år respondenterna tillbringar i sina delårsboenden.

AVSTÅND MELLAN PERMANENT- OCH DELÅRSBOENDE Majoriteten av respondenterna har relativt kort resväg till sina delårsboenden. Hela 72 procent bor mindre än 30 mil bort, 17 procent har 30–50 mil att åka och 11 procent bor mer än 50 mil bort.

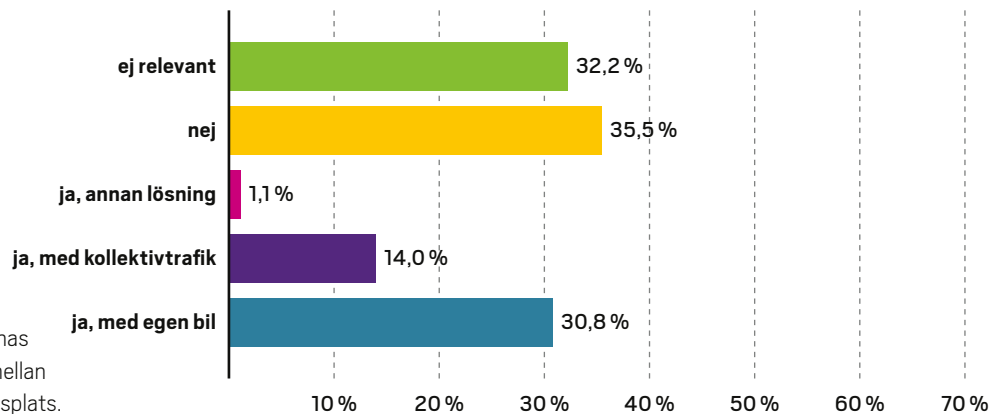
De flesta i gruppen har möjlighet att resa med bil mellan hemort och delårsboende på 1–3 timmar. En mindre del av respondenterna behöver resa längre, vilket kan påverka besöksfrekvensen.

Figur 7. Antal mil mellan respondenternas permanent- och delårsboende.

PENDLINGSMÖJLIGHET Ett kortare avstånd mellan permanent bostad och delårsboende ökar möjligheterna för pendling till och från arbete. Hela 46 procent av respondenterna uppger att de har möjlighet att pendla mellan sitt delårsboende och sitt nuvarande arbete.

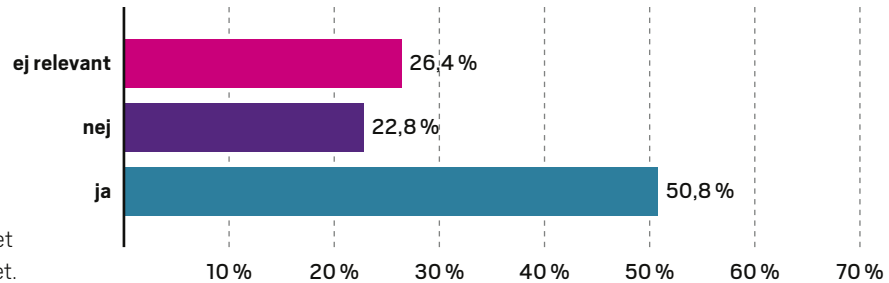
Av dessa skulle två tredjedelar i så fall resa med egen bil och en tredjedel använda kollektivtrafiken eller någon annan lösning. Det pekar på ett stort behov av tillgång till bil för att ta sig till och från delårsboendet alternativt ett behov av utveckling av kollektivtrafik eller andra lösningar.

Figur 8. Respondenternas möjlighet till pendling mellan delårsboende och arbetsplats.

MÖJLIGHET TILL DISTANSARBETE Drygt hälften av respondenterna har möjlighet att arbeta på distans från sitt delårsboende, men betydligt fler har potential att tillbringa mer tid i kommunen då ytterligare en fjärdedel inte arbetar längre.

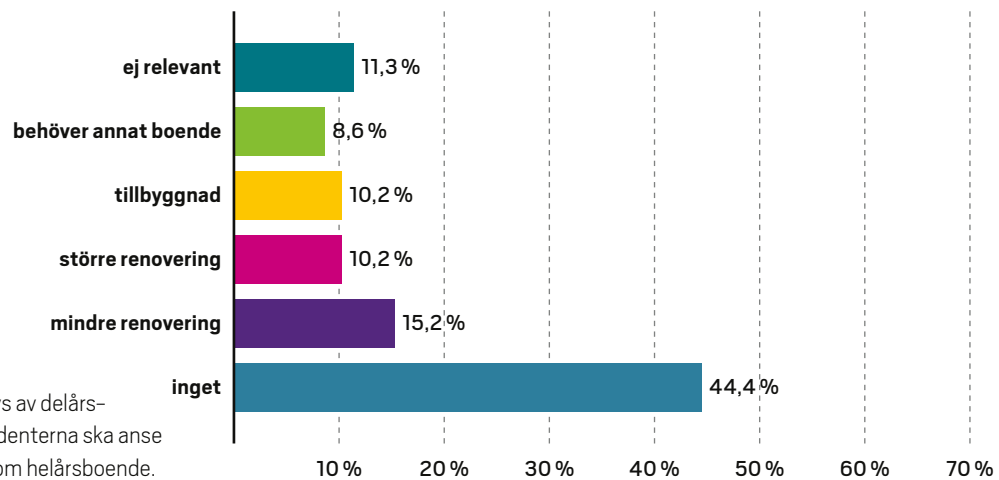
Inom åldersgruppen 35–49 år är andelen med möjlighet till distansarbete hela 74 procent. Man kan anta att den förhållandevis höga utbildningsnivå som respondenterna uppvisar innebär yrkesval som till större del möjliggör distansarbete.

Figur 9. Respondenternas möjlighet till distansarbete från delårsboendet.

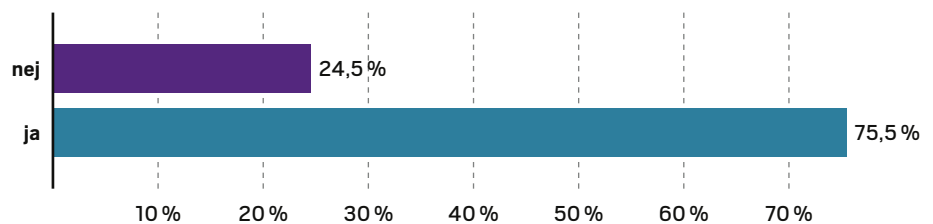
MÖJLIGHET TILL HELÅRSBOENDE Närmare hälften av respondenterna (44 procent) uppger att deras delårsboende är gott nog för dem att använda som helårsboende. 15 procent anser en mindre renovering vara nödvändig medan 11 procent anser att frågan är irrelevant.

Även om 10 procent uppger att helårsboende skulle kräva en större renovering, ytterligare 10 procent anger behov av tillbyggnad och 9 procent skulle behöva ett helt annat boende, upplever alltså en majoritet att det inte krävs några omfattande insatser för att deras delårsboende ska kunna ses som ett fullgott helårsboende.

Figur 10. Vad som krävs av delårsboendet för att respondenterna ska anse det funktionsdugligt som helårsboende.

Slutsatsen förstärks av att över 75 procent anger att deras delårsboende är möjligt att bo i året runt utan att större åtgärder krävs. Det indikerar att delårsboendenas fysiska skick i många fall inte utgör ett direkt hinder för en mer långsiktig bosättning.

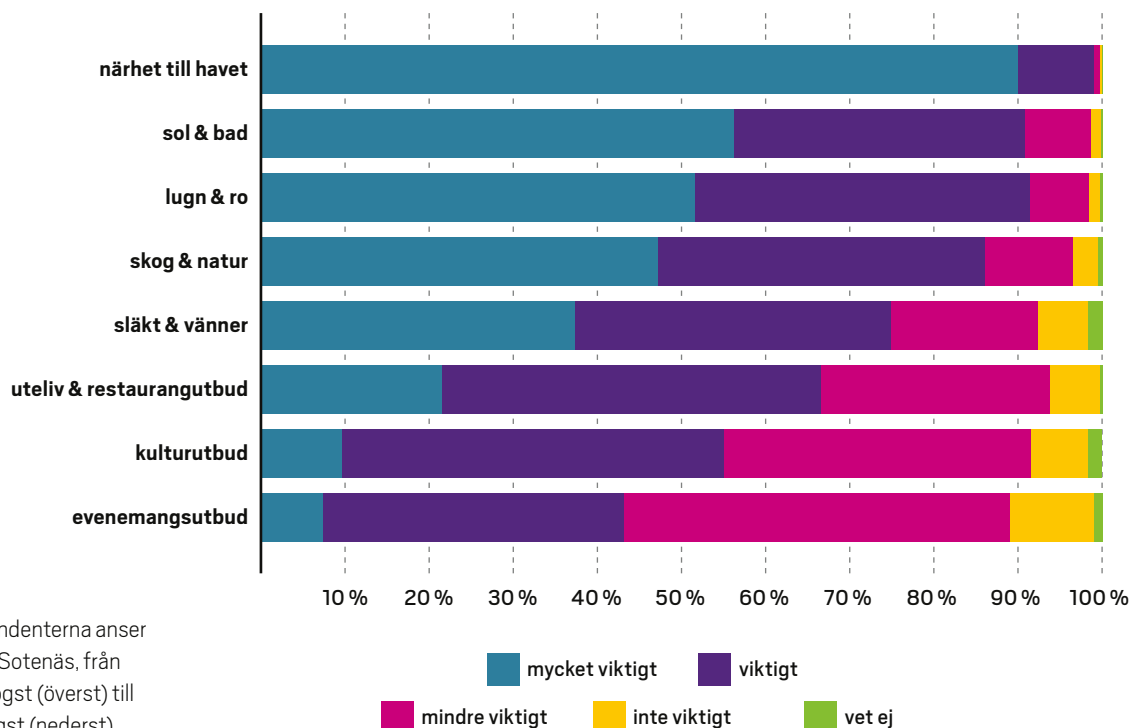

Figur 11. Om respondenterna anser sitt delårsboende vara möjligt för helårsboende eller inte.

Det bästa med Sotenäs

En av frågorna i undersökningen rör vad respondenterna tycker är det bästa med Sotenäs. I det här avsnittet presenteras både en tabell över enkätsvaren (där respondenterna fått ange var respektive alternativ befinner sig på en skala från ”mycket viktigt” till ”inte viktigt”) och citat från såväl enkäten som intervjuerna.

Enkätsvaren visar tydligt att naturrelaterade faktorer såsom närhet till havet, möjlighet till sol och bad samt tillgång till skog och natur upplevs som allra viktigast. Därefter följer sociala faktorer i form av närhet till släkt och vänner. Utliv med restaurang-, kultur- och evenemangsutbud prioriteras lägre av respondenterna, vilket kan indikera antingen ett begränsat behov av sådana inslag eller att dessa områden har särskilt stor utvecklingspotential.

Figur 12. Vad respondenterna anser vara det bästa med Sotenäs, från det som värderas högst (överst) till det som värderas lägst (nederst).

Havet och kustmiljön är av förklarliga skäl den tydligaste attraktionen. Deras möjligheter till rekreation och friluftsliv framhålls som centrala av respondenterna. Detsamma gäller det i övrigt unika landskapet och den varierade naturen. Följande citat utgör illustrativa exempel:

- ... kustremsan som möjliggör fantastiska bad.
- Båtlivet.
- Möjligheterna till fiske.
- Kallbadhuset vi fått i Hunnebostrand som ger möjlighet till vinterbad med bastu.
- ... promenadstråk längs vattnet i de olika samhällena, leder på Ramsvik ...
- Bergsklättringen ...
- Närhet till golfbana.

Kulturupplevelser och sociala mötesplatser för såväl boende som besökare beskrivs i viss mån stärka områdets attraktionskraft och erbjuda livskvalitet. Även den lokala identiteten och gemenskapen framhålls som positiva aspekter.

Fantastiska vandringsleder i kulturbygd.

...konstutställningar...

Gemytliga helårsboende.

...engagemang hos delar av kommuninvånarna, till exempel öråd, hembygdsförening.

Tillgången till lokal service och handel ses som attraktiv för både vardag och fritid. Flera respondenter visar engagemang för att stötta det lokala näringslivet:

Bästa fiskaffären och Coop på Malmön, närhet till Kungshamn med träning, större mataffärer och byggvaruhus, handelsträdgård i närområdet...

Trevlig småort där det mesta finns på hemmaplan.

Kustcharken! Solliden[s handelsträdgård].

Närheten till hav och natur, det genuina lokala engagemanget och en trivsamt atmosfär skapar ett välbehövligt miljöombyte från stadslivet som alltså uppskattas av flertalet respondenter. Samtidigt lyfts läget i förhållande till större städer som en styrka, då det gör området tillgängligt för både pendlare och weekendbesökare.

Att det är "någonting annat" än hemma i Stockholm.

Relativ närhet till storstad, som Göteborg.

KORT SAGT

Sammanfattningsvis ses närheten till havet med en unik natur- och kulturmiljö som en central faktor för attraktivitet, livskvalitet och platsidentitet. Havet beskrivs inte enbart som ett landskaps-

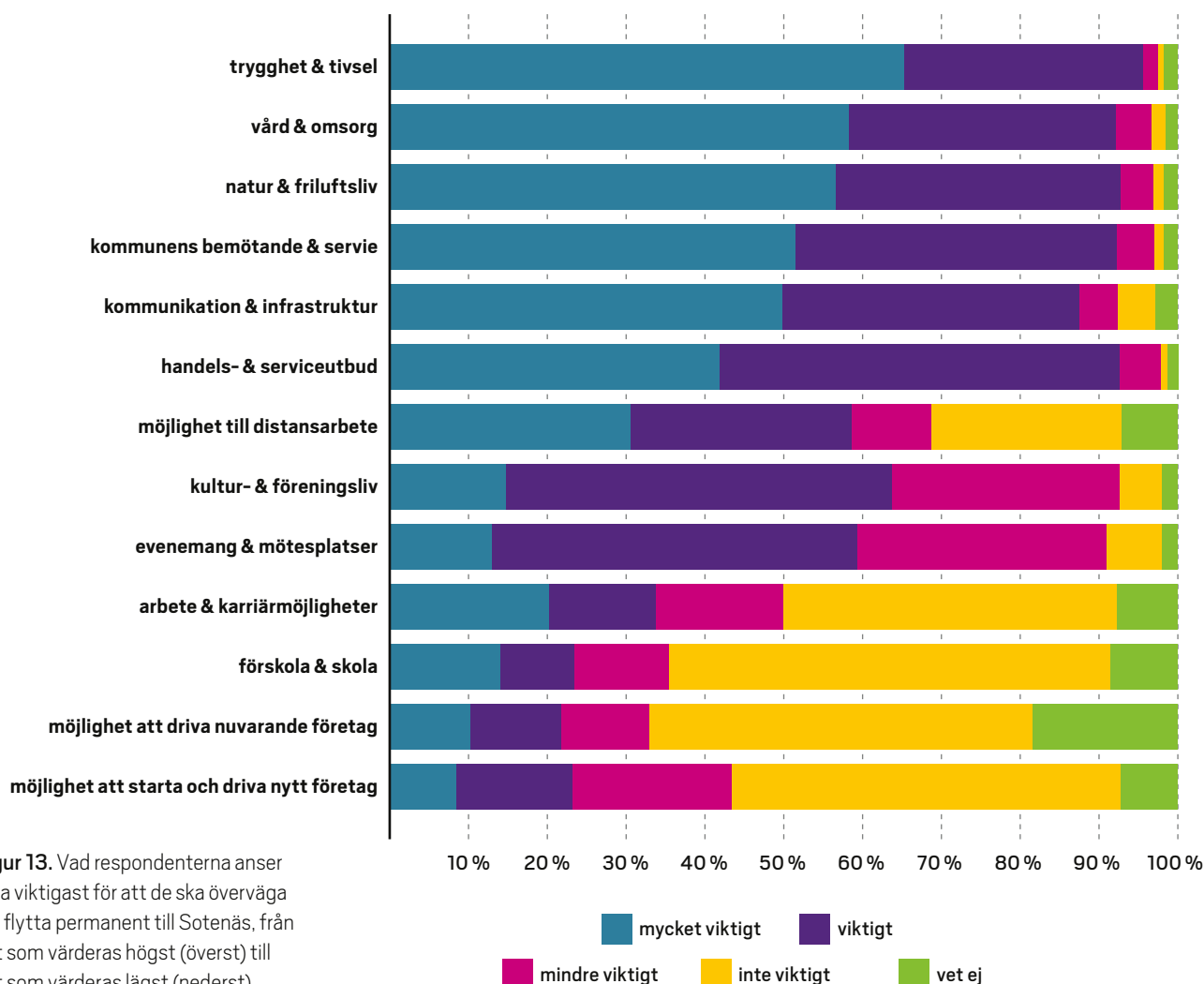
element utan som något som möjliggör fritidsaktivitet, rekreation och ett eftertraktat boende, vilket i sin tur påverkar viljan att vistas i kommunen under längre perioder eller bosätta sig där permanent.

Aspekter viktiga för ett flyttbeslut

Överst på listan över vad som påverkar beslutet om en eventuell flytt till Sotenäs placerar sig olika typer av grundläggande livskvalitetsfaktorer. Trygghet och trivsel rankas högst, följt av tillgång till vård och omsorg samt natur och friluftsliv. Det indikerar att viljan att bosätta sig i Sotenäs permanent grundas mer i upplevd trygghet, välfärd och naturupplevelser än i konsumtions- eller kulturella faktorer.

Även kommunens bemötande och service samt kommunikation och infrastruktur anses vara viktiga faktorer, vilket visar att ett professionellt kommunalt bemötande och fungerande vardagsstrukturer spelar en central roll i övervägandet om permanent bosättning.

Faktorer kopplade till handel, kultur och evenemang samt arbete och företagande rankas generellt lägre. Dessa framstår som kompletterande snarare än avgörande aspekter, vilket sannolikt hänger samman med målgruppens livssituation.

Figur 13. Vad respondenterna anser vara viktigast för att de ska överväga att flytta permanent till Sotenäs, från det som värderas högst (överst) till det som värderas lägst (nederst).

KORT SAGT

Sammantaget påverkas beslutet att flytta permanent till Sotenäs främst av upplevelser av livskvalitet, trygghet och en fungerande

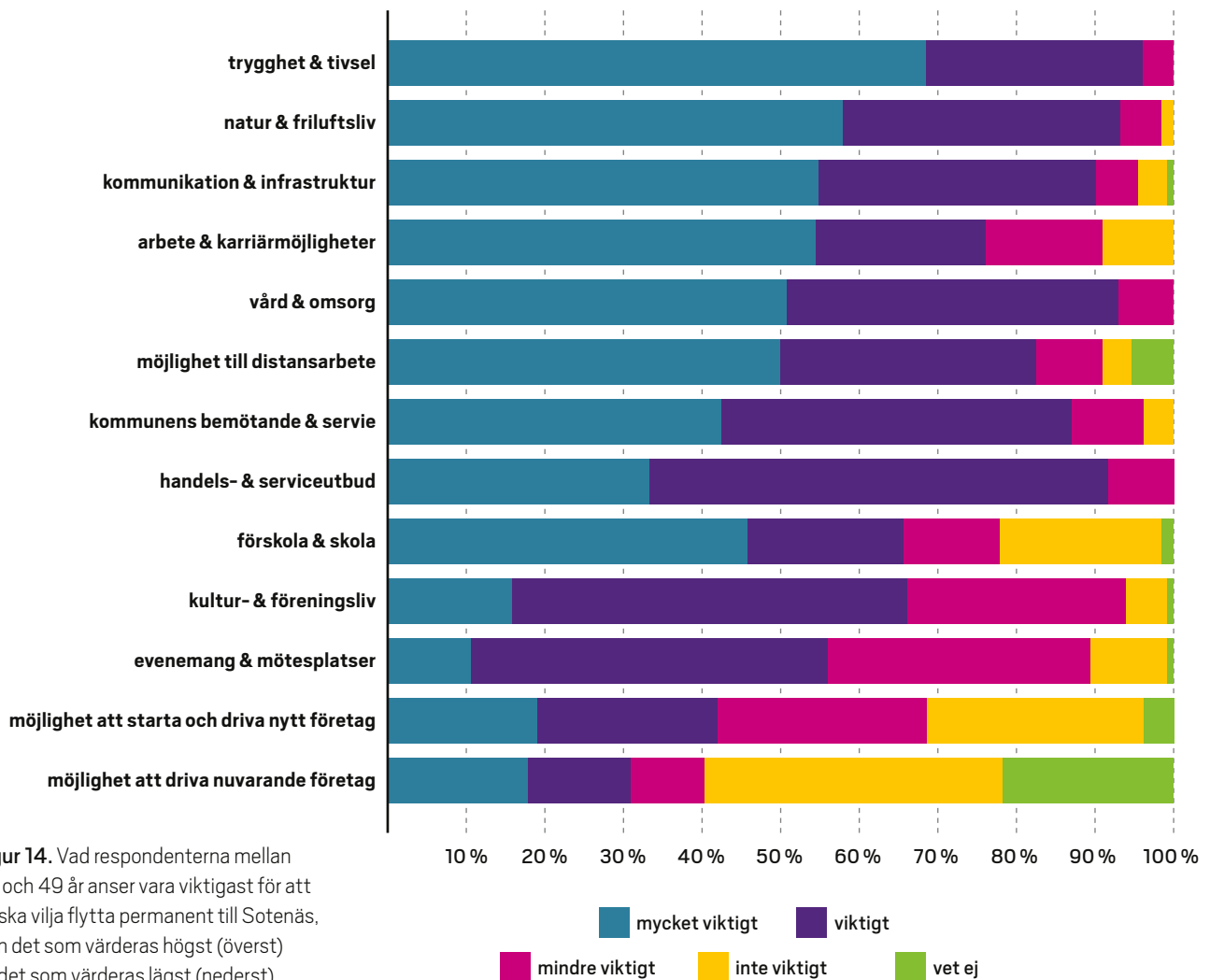
vardag. Det ger tydliga vägledande signaler för kommunens fortsatta utvecklingsarbete.

ÅLDERSGRUPPEN 35–49 ÅR Då 35–49-åringarna utgör en för kommunen viktig målgrupp av delårsboende gällande möjlighet och vilja att flytta till Sotenäs redovisas deras motivationsfaktorer separat. Trots att gruppen domineras av yrkesverksamma återfinns dess tre viktigaste faktorer bland de fem viktigaste för hela gruppen, och först på plats fyra kommer en karriärrelaterad aspekt.

Även denna undergrupp rankar trygghet och trivsel högst, och därefter kommer natur och friluftsliv. Det visar att även de ser livskvalitet som en viktig grund för ett långsiktigt boende. Samtidigt förefaller kommunikation och infrastruktur samt arbete och karriärmöjligheter vara viktigare för den här åldersgruppen, vilket speglar behovet av fungerande vardagslogistik och yrkesmässig kontinuitet.

Även tillgång till vård och omsorg och möjlighet till distansarbete värderas högt, vilket indikerar att trygg tillgång till samhällsservice och flexibilitet i arbetslivet är centrala faktorer för denna åldersgrupp.

Faktorer kopplade till kultur, evenemang och företagande rankas lägre även i den här gruppen och svaren uppvisar större spridning.

Figur 14. Vad respondenterna mellan 35 och 49 år anser vara viktigast för att de ska vilja flytta permanent till Sotenäs, från det som värderas högst (överst) till det som värderas lägst (nederst).

KORT SAGT

Sammantaget har åldersgruppen 35–49 år starkt fokus på livs-kvalitet och krav på fungerande infrastruktur, karriärmöjligheter

och flexibilitet i arbetet, vilket kommunen bör ta fasta på för att attrahera denna målgrupp.

Idéer för Sotenäs framtid

En enkätfråga helt utan fasta alternativ gav respondenterna möjlighet att lämna utvecklingsförslag som väl genomförda skulle göra en flytt till Sotenäs mer attraktiv för dem. Många anser att området har stor utvecklingspotential och nedan presenteras de mest framträdande önskemålen.

BÄTTRE KOMMUNAL SERVICE En majoritet av respondenterna anser att förbättrad service och ett bättre bemötande från kommunens sida skulle kunna motivera en flytt till Sotenäs. Förbättrad kommunikation och snabbare återkoppling är ett centralt önskemål.

Bättre service från kommunens sida vore nummer ett. Vi upplever svarstiderna, vid kontakt med kommunen, som undermåliga ...

Skulle Sotenäs kommun ha en bättre servicegrad gentemot invånarna så skulle jag/vi mycket väl kunna tänka oss att flytta hit.

Många respondenter lyfter en önskan om större flexibilitet och tydligare stöd från kommunen i frågor som rör bygglov och relaterade tillstånd. Framför allt önskar de möjlighet att utveckla eller anpassa befintliga boenden, inte sällan genom mindre tillbyggnader eller förändringar, för att kunna använda bostaden året runt. Flera respondenter upplever nuvarande processer som krångliga, långsamma och svår-förutsägbara, vilket i vissa fall har bidragit till ett beslut om att inte bo kvar i eller avstå från att flytta till kommunen.

Tydligare kommunikation, kortare handläggningstider och mer förutsägbara processer.

Jag har bott permanent i Sotenäs men fick ge upp den tanken eftersom det var omöjligt/svårt/på tok för omständligt att få bygga till huset jag har.

Möjligheten att få bygga till vårt hus på Hasselösund.

Snabb hantering av kommunen gällande bygglov och VA-frågor.

Mer specifikt sägs tydligare kommunikation, kortare handläggningstider och mer förutsägbara processer bidra till att skapa förtroende och underlätta för både nuvarande och potentiella invånare. En sådan mer lösningsorienterad och effektiv hantering skulle kunna bidra till en ökad vilja att bo, investera och rentav folkbokföra sig i Sotenäs.

FÖRSTÄRKT KOLLEKTIVTRAFIK Ett återkommande utvecklingsförslag rör behovet av förbättrade och mer tillgängliga kollektivtrafiklösningar. Möjligheten att resa till och från Sotenäs utan bil är för många avgörande för i vilken utsträckning delårsboendet används och flera respondenter pekar på vikten av goda pendlingsförbindelser. Koppling till regional och nationell infrastruktur lyfts som central.

Snabba kommunikationer till Stockholm, Oslo och Göteborg.

Om tåget började stanna i Munkedal igen, så att förbindelser med Stockholm fanns på ett bra sätt.

Flera respondenter beskriver dagens kollektivtrafik som otillräcklig eller svåränvänd, särskilt på kvällstid och utan tillgång till bil för delar av sträckan. Förstärkt kollektivtrafik skulle öka tillgängligheten, minska bilberoendet och skapa bättre förutsättningar för delårsboende att vistas oftare och mer kontinuerligt i Sotenäs kommun.

FLER OCH BÄTTRE CYKELVÄGAR Många respondenter lyfter behovet av ett mer sammanhängande och trafiksäkert cykelvägnät i kommunen. Möjligheten att cykla mellan orterna ses som en viktig förutsättning för både vardagsresor och fritidsaktiviteter men upplevs i dag som begränsad och i många fall direkt osäker.

Vi vill kunna cykla mer i kommunen, men det saknas cykelväg mellan bland annat Hunnebo och Kungshamn.

Möjlighet att kunna cykla utan att riskera livet, det vill säga cykelvägar/banor både för att åretruntboende ska kunna ta sig till jobbet och för turister.

Allt ska göras med bil, vilket blir helt ohållbart på sommaren.

Respondenterna uttrycker en tydlig önskan om fungerande alternativ till bilen, inte minst för kortare resor, för att minska trängsel och belastning under högsäsong. Fler cykelvägar skulle både öka trafiksäkerheten och minska bilberoendet, och därmed skapa bättre förutsättningar för hållbart resande för såväl boende som besökare i Sotenäs kommun.

LÄGRE SKATTER OCH AVGIFTER Något som uttryckligen påverkar beslutet om flytt till Sotenäs är den relativt höga kommunalskatten och andra avgifter. Flera respondenter anger det som en viktig faktor för var de väljer att folkbokföra sig och menar att lägre skatter och avgifter är viktigt för att locka fler permanentboende, särskilt de med högre inkomst.

Låg skatt och VA-avgifter ...

Den höga kommunalskatten är avgörande för att vi inte flyttar till Sotenäs utan väljer att vara folkbokförda i Sollentuna även om vi efter pension kommer att vara halva året på Smögen.

För vissa delårsboende verkar ekonomiska överväganden ha företräde framför mjuka värden, särskilt då skattetrycket upplevs stå i obalans med den service och de förmåner som kommunen erbjuder.

FLER KULTUREVENEMANG OCH MÖTESPLATSER Ett sista återkommande önskemål rör fler kulturevenemang och mötesplatser, till exempel i form av ett rikare föreningsliv. Inte minst kulturutbudet sägs ha utvecklingspotential, särskilt under helger då fler vistas i kommunen.

... fler kulturella event på helgerna, såsom film, musik eller teater.

Matmarknad med lokalproducerad mat och dryck. Bättre kulturutbud.

... bastuförening samt skaldjursbutik i Kungshamn.

Ett mer tillgängligt och varierat utbud av både sociala och kulturella aktiviteter.

Respondenterna efterfrågar ett mer tillgängligt och varierat utbud av både sociala och kulturella aktiviteter, som tillsammans kan öka trivselen för både boende och besökare och öka möjligheterna till ett mer levande, tillgängligt och långsiktigt hållbart samhälle i Sotenäs kommun.

Analytisk diskussion

Ofta framställs delårsboende som en tämligen likformig grupp av ”sommargäster” med höga inkomster och speciella anspråk. Respondentgruppen visar sig dock vara mer mångfacetterad än så. Den rymmer skillnader i exempelvis inkomstnivå, ålder och arbetssituation som är viktiga att ta i beaktande i det strategiska arbetet med att locka fler delårsboende att bosätta sig i kommunen.

Trots det framträder vissa mönster. Inte minst utgör de delårsboende i Sotenäs i stor utsträckning en ekonomiskt resursstark grupp med hög utbildningsnivå och fortsatt arbetsförmåga även i högre åldrar. Det innebär att många delårsboende har både ekonomisk kapacitet och flexibilitet att leva stora delar av året i kommunen. Resultaten indikerar också att många redan tillbringar en ansevärd tid i Sotenäs utan att vara folkbokförda i kommunen.

Sotenäs starkaste attraktionskraft är knuten till värden såsom natur, hav och livskvalitet. I sin helhet visar resultaten att Sotenäs besitter starka och långsiktiga kvaliteter, men att riktade insatser kan bidra till att sänka tröskeln för delårsboende att ta steget till permanent bosättning i kommunen.

Beslutet verkar sällan begränsas av praktiska faktorer såsom geografiska avstånd eller boendets beskaffenhet. Många respondenter har sin permanentbostad relativt nära Sotenäs och har goda möjligheter till distansarbete, vilket innebär att de redan tillbringar en betydande del av sin tid i delårsboendet. Även om vissa uttrycker önskemål om renovering eller tillbyggnad anser en övervägande majoritet (75 procent) att deras delårsboenden är möjliga att bo i året runt. Det innebär att beslutet att byta folkbokföringsort i de flesta fall inte styrs av boendets grundläggande egenskaper. I stället framstår upplevd livskvalitet och kommunala förutsättningar som mer avgörande faktorer.

Slutsatser & rekommendationer

Resultaten pekar [...] på ett behov av att underlätta etablering, investering och långsiktig bosättning.

Gruppen delårsboende i Sotenäs kännetecknas av hög utbildningsnivå, stark ekonomisk kapacitet och emotionell anknytning till området. Många vistas redan stora delar av året i kommunen, har boenden som är – eller med relativt små insatser kan bli – anpassade för helårsboende och har i hög utsträckning möjlighet till distansarbete. Deras praktiska förutsättningar för permanent bosättning är därmed goda.

Trots det har respondenterna hittills valt att inte folkbokföra sig i kommunen. Beslutet grundar sig oftast inte i fysiska faktorer eller svag anknytning utan i en upplevd obalans mellan kostnad och nytta. Här utmärker sig faktorer som den relativt höga kommunalskatten och andra avgifter, liksom den upplevt svaga kommunala servicen – särskilt när det gäller bygglovsprocesser – som riskerar att ge negativa konsekvenser bortom det enskilda ärendet. Resultaten pekar därför på ett behov av att underlätta etablering, investering och långsiktig bosättning för att främja förtroende och inflyttningssvilja.

Vidare visar studien att tillgängliga och fungerande kommunikationer är viktigt, inte minst för yrkesverksamma. Möjlighet till distansarbete i kombination med tillförlitliga pendlingslösningar till Göteborg och andra regionala knutpunkter är i många fall en betydande faktor för beslutet att flytta permanent till Sotenäs.

Delårsboende bör betraktas som en viktig målgrupp för att öka antalet invånare och bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling i Sotenäs. Sammantaget pekar studien på att Sotenäs kommun, genom ett mer aktivt och målmedvetet förhåll-

ningssätt, kan stärka både sin befolkningsbas och sitt skatteunderlag. Mot denna bakgrund bör kommunen överväga att:

- utveckla ett lösningsorienterat inflyttnings- och etableringsprogram där rådgivning, dialog och återkoppling kring all samhällsservice samlas i ett samordnat erbjudande för alla som bor eller vill bo i Sotenäs
- undersöka möjligheter att utveckla olika erbjudanden och värden som kan attrahera fler delårsboende att folkbokföra sig i Sotenäs
- tydligare utveckla, sammanställa och kommunicera värdet av att folkbokföra sig i kommunen, både för individens egen livskvalitet och för lokal samhällsutveckling och service
- utveckla och lobba för lokal infrastruktur som möjliggör distansarbete och pendling
- överväga och prioritera insatser, förändringar och erbjudanden i förhållande till såväl målgrupper som verklig nytta för kommunen.

Referenser

Marjavaara, R., Müller, D. K. & Back, A. (2019). Från sommarnöje till Airbnb: En översikt av svensk fritidshusforskning. I S. Wall-Reinius & S. Heldt Cassel (red.), *Turismen och resandets utmaningar* (s. 53–77). Stockholm: Svenska sällskapet för antropologi och geografi.

SCB (2022). *Flest fritidshusområden i Stockholms län*. 24 november. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-bebyggelse-och-mark/bebyggelseomraden/fritidshusomraden/pong/statistiknyhet/fritidshusomraden-2020>.

SCB (2024). *Tätorter i Sverige*. 23 februari. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige>.

SCB (2025). *Utbildningsnivån i Sverige*. 27 januari. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige>.

Younes, O. (2025). *Socio-ekonomisk analys av Sotenäs kommun*. Högskolan Väst, masterprogrammet i arbetsintegrerade politiska studier.

Denna rapportserie ges ut av den transdisciplinära forsknings- och utbildningsmiljön för **ARBETSINTEGRERAT LÄRANDE (AIL)** vid Högskolan Väst (Current Issues in Work-Integrated Learning, CIWIL). Med utgångspunkt i samtida och framtida samhällsutmaningar och problemställningar samlar miljön samhällsaktörer, forskare, doktorander och studenter för att i samverkan utveckla innovativ kunskap som fokuserar på relationen mellan arbetsliv och lärande.

**Interreg
North Sea**

**Co-funded by
the European Union**

SIRR

